

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Миколаївський національний аграрний університет

Кафедра методики професійного навчання

**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ:
методичні рекомендації з вивчення дисципліни
та виконання самостійної роботи для здобувачів
вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 208
«Агроінженерія» заочної форми навчання**

Миколаїв

2019

УДК 378.4

П24

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від .2019р., протокол №

Укладачі:

Л.В. Гула – асистент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

С.Б. Літвінчук – канд. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет;

Л.А. Калініна – канд. пед. наук, доцент кафедри психолого-педагогічної освіти, Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2019

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП	4
1. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін	6
2. Структура і обсяг курсу	6
3. Загальний розподіл годин і кредитів	7
4.Методичні рекомендації до виконання практичної та самостійної робіт	14
ЛІТЕРАТУРА	31

Вступ

Педагогіка вищої школи виникла на базі загальної педагогіки. Наука педагогіка, підґрунтя якої заклали древні філософи – "як науки про виховання дітей", пройшла тривалий шлях історичного розвитку. Нині існує чимало систем навчання й виховання, які охоплюють людей різних вікових груп і професій. Окреслено концепцію безперервної освіти й виховання людини, яка ґрунтується на гуманістичних цінностях суспільства.

Педагогіка – наука про педагогічні закономірності, сутність, принципи, методи і форми навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки конкретної людини, колективу в інтересах успішної діяльності.

Поява педагогіки пов'язана з першими об'єднаннями людей для спільної життєдіяльності: щоб її здійснювати, проводили відповідну підготовку. Як окрема галузь педагогіка сформувалася лише після накопичення загальних і спеціальних педагогічних знань.

Педагогіка виявляє найбільш стійкі й істотні зв'язки, залежності між навчанням, вихованням, розвитком і всебічною підготовкою людей та соціальних груп. Ці зв'язки й відношення постають як найважливіші і до суспільного життя, і для діяльності необхідні умови, які забезпечують ефективність і раціональність навчально-виховної діяльності. Вивчаючи педагогічні аспекти процесу освіти (самоосвіти), навчання, виховання, самовиховання, розвитку, саморозвитку й професійної підготовки людей до певного виду діяльності, педагогіка вищої школи обґрунтовує принципи, методи та організаційні форми навчально-виховної роботи, рекомендації, правила, прийоми керівництва тощо.

Педагогіка вищої школи – галузь педагогічної науки, яка вивчає педагогічні закономірності й засоби організації та здійснення освітнього процесу (самоосвіти), навчання, виховання (самовиховання), розвитку (саморозвитку) і професійної підготовки студентів (слухачів) до певного виду діяльності й суспільного життя.

Тому предмет педагогіки вищої школи охоплює:

- вищий навчальний заклад як педагогічну систему;
- функціонування та ефективність педагогічного процесу у ВНЗ;

- педагогічну діяльність науково-педагогічних працівників НПП), "їхню професійно-педагогічну підготовку;
- педагогічні закономірності формування й розвитку особистості студента;
- процес вищої освіти і самоосвіти;
- навчання у вищому навчальному закладі;
- виховання і самовиховання студентів;
- моральну і психологічну підготовку;
- форми, методи і педагогічні технології у ВНЗ;
- педагогічні аспекти неперервної самостійної роботи студентів під час навчання у ВНЗ та після його закінчення;
- особистість НПП;
- педагогічні особливості взаємодії студентів і НПП у педагогічному процесі ВНЗ у ході реалізації завдань Болонської конвенції;
- колектив (соціальну групу) НПП кафедр, факультетів, ВНЗ;
- студентські колективи (соціальні групи). Докорінні зміни, що сталися в соціально-економічних умовах суспільства, висунули вимогу впровадження науково обґрунтованої підготовки НПП для вищої школи. Така підготовка передбачає не лише глибоке володіння предметною галуззю, до якої належить навчальна дисципліна, а й науковими основами педагогічної діяльності. Одним із реальних шляхів такої підготовки є магістратура та аспірантура.

Основною метою цієї дисципліни є підготовка студентів магістратури до виконання обов'язків викладача вищого навчального закладу та проведення науково-дослідної роботи.

Предмет курсу – організація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах України.

Об'єкт – процес формування особистості студента у вищому навчальному закладі.

Основні завдання курсу:

- поглиблення, розширення, інтеграція знань з педагогіки, навчально-виховних технологій;

- практичне опанування студентами різними формами організації навчального і виховного процесів у вищих навчальних закладах;
- виховання у магістрантів особистісних якостей майбутнього педагога, прагнення постійно займатися саморозвитком і самовдосконаленням.

В результаті вивчення дисципліни **здобувач вищої освіти повинен знати:**

- основні категорії педагогіки вищої школи, напрями діяльності викладача вищого навчального закладу, специфіку організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, сучасні освітні технології.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

- Застосовувати знання методики викладання у вищій школі для аналізу проблем, що виникають в процесі фахової діяльності майбутніх інженерів.
- Використовувати принципи, методи і форми освітньо-виховного впливу на соціально-психологічний стан трудового середовища.

1. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

Курс «Педагогіки вищої школи» для магістрів завершує весь цикл педагогічних дисциплін і логічно пов'язаний з наступними дисциплінами: «Психологія», «Психологія управління» і передує вивченню дисципліни «Вища освіта України і Болонський процес»

2. Структура і обсяг курсу

Згідно з навчальним планом студенти вивчають дисципліну на 1 курсі магістратури у II семестрі.

Розподіл годин

Лекції	- 6 год.
Практичні	- 6 год.
Самостійні	- 82 год.
Всього	94 год.

Залік у 11 семестрі

2. Загальний розподіл годин і кредитів

№ п/п	Найменування розподілу	К-ть годин/кредитів		
		Лекції	ЛЗ (ПЗ)	Всього
1	Модуль I	4(0.25)	4 (0.25)	8 (0.5)
2	Модуль II	2 (0.25)	2 (0.25)	6 (0.5)

Склад, обсяг і терміни змістових модулів

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	всього	у тому числі				
		о	лк	пз	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи						
Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи	10	2				8
Методи та методика педагогічних досліджень	10		2			8
Викладач вищого навчального закладу як організатор	10	2				8

навчально-виховного процесу						
Педагогічна культура викладача ВНЗ	10		2			6
Студент як суб'єкт педагогічної діяльності	6					6
Методика організації виховної роботи у ВНЗ	6					8
Разом за модулем 1	50	4	4			44
Модуль 2. Дидактика вищої школи						
Дидактика, основні категорії закономірності та принципи. Форми та методи навчання у вищій школі	10					8
Сучасні технології навчання	10	2				12
Контроль та облік знань, умінь, навичок студентів у вищих закладах	10					8

освіти						
Науково-дослідна діяльність студентів магістратури	10		2			10
Разом за модулем 2	40	2	2			38
Всього годин	94	6	6			82

Перелік та короткий зміст лекцій

Модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи

Лекція 1. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи

Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Педагогіки вищої школи як галузь педагогіки. Система вищої освіти. Об'єкт дослідження педагогіки вищої школи - система вищої освіти і педагогічні процеси в ній. Предмет педагогіки вищої школи – навчально-виховний процес та процес професійної підготовки спеціалістів, культурної еліти сучасного суспільства, вивчення закономірних зв'язків, які існують між розвитком, вихованням та навчанням студентів у ВНЗ; розробка на цій основі методологічних, теоретичних та методичних проблем становлення сучасного інтелектуального висококваліфікованого фахівця в будь-якій галузі духовного чи матеріального виробництва.

Категорії педагогіки вищої школи: Методологічні категорії: педагогічна теорія, педагогічна концепція, педагогічна ідея, педагогічна закономірність, педагогічний принцип. Процесуальні категорії: виховання, навчання, освіта, розвиток, навчально-виховний процес. Суттєві категорії: мета, завдання і зміст виховання, професіограма

спеціаліста, планування навчальної роботи, самостійна робота студентів, науково-дослідна робота студентів, гуманізація і гуманітаризація вищого навчального закладу.

Keywords: pedagogy, object, subject of pedagogy, pedagogical system, higher education, category.

Лекція 2. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу

Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Діяльність викладача вищої школи має високу соціальну значущість і займає одне з центральних місць у державотворенні, формуванні національної свідомості і духовної культури суспільства. Діяльність викладача ВНЗ має свою специфіку. Це висококваліфікована розумова праця щодо підготовки й виховання кадрів спеціалістів вищої кваліфікації з усіх галузей народного господарства, інтелектуальної еліти суспільства. Функції викладача ВНЗ: організаторська, інформаційна, трансформаційна, орієнтовно-регулятивна, мобілізуюча. Навчально-методична діяльність викладача. Робочий день викладача. Робота викладача щодо виховання студентів. Науково-дослідна робота, як обов'язків елемент у роботі викладача ВНЗ.

Педагогічна культура викладача. Професіоналізм викладача вищої школи як інтегрована якість. Важливими особливостями професіоналізму є: здатність викладача синтезувати інформацію з різних галузей науки; особистісна забарвленість знань, формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному).

У професійному спілкуванні викладача можна виділити два взаємопов'язаних компоненти: по-перше, це загальні принципи (основа) спілкування, що закладаються самим характером суспільного ладу,

наслідуванням цінностей минулого, в яких реалізується педагогічна діяльність педагога, єдина мета і задачі навчання і виховання; по-друге, його індивідуальні принципи (основа) спілкування, громадянська позиція, стиль спілкування – сукупність конкретних прийомів і можливостей навчання і виховання реалізує у своїй діяльності на основі власних знань, професійного досвіду, здібностей і умінь.

У формуванні особистості педагога є два головних аспекти – професійний і культурний. Отже, ВНЗ покликаний давати не тільки знання, а й формувати особистості, індивідуальність, виховувати такого педагога, який за словами Т.Г. Шевченка був би апостолом правди і науки і уособленням совісті нації, яка потребує культурного вчителя.

Встановлено, що педагогічна культура діалектичне пов'язана з усіма елементами особистісної культури: моральною, естетичною, розумовою, правовою, політичною, екологічною та ін., оскільки вона є інтегральним показником інших видів культур, їх складовою і в той же час включає їх у себе.

Отже, складові педагогічної культури – науковий світогляд, наукова ерудиція, духовне багатство, педагогічна майстерність, педагогічні здібності, природно-педагогічні людські якості, педагогічна техніка (культура зовнішнього вигляду, культура мови, культура спілкування, педагогічна етика, педагогічний такт), прагнення до самовдосконалення. цією педагогічною культурою має володіти і викладач ВНЗ, бо як писав Адольф Дістервег, «як ніхто не може дати іншому того, що немає сам, так не може розвивати, виховувати ц навчати той, хто сам не розвинений, не вихований, не освічений».

Keywords: pedagogical activity, pedagogical profession, structure of pedagogical activity of the teacher, pedagogical professionalism, culture of communication, pedagogical technique.

Модуль 2. Дидактика вищої школи

Лекція 1. Сучасні технології навчання

Останнім часом у практику роботи вищої школи входять освітні інформаційні технології. Поняття «педагогічна технологія» дедалі поширюється в освіті і науці. Його варіанти «педагогічна технологія», «технологія навчання», «освітні технології», «технології в освіті» - широко використовуються в психолого-педагогічній палітрі і мають багато формулювань, залежно від того як автори уявляють структуру і компоненти освітнього процесу.

Етимологія слова «технологія» означає «знання обробки матеріалу» (techne-мистецтво, ремесло, наука+logos – поняття, вчення). Технологія включає також і мистецтво володіння процесом, завдяки чому персоналізується. Технологічний процес завжди передбачає певну послідовність операцій з використанням необхідних засобів (матеріалів, інструментів) і умов. У процесуальному розумінні технологія відповідає на питання: «Як зробити (з чого і якими способами)?».

Навчальна технологія – поняття близьке, але не тотожне поняттю педагогічна технологія. Вона відбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу (поняття) в межах відповідного навчального предмета, теми, питання. Потребує спеціальної організації навчального змісту, адекватних йому форм і методів навчання. Але можливі й такі варіанти: до форм навчання добирається зміст і методи навчання або до методів – форми і структурується зміст навчання. Наприклад, це можуть бути предметне навчання, ігрова технологія, технологія проблемного

навчання (на рівні методу), інформаційні технології, технологія використання опорних схем, конспектів, класичне лекційне навчання, навчання за допомогою аудіовізуальних технічних засобів чи книжки, система «консультант», система «репетитор» (індивідуальне), дистанційне навчання, комп'ютерне навчання та ін.

Педагогічна технологія – це продумана у всіх деталях модель педагогічної діяльності з проектування, організації та проведенню навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів та вчителя (В.М. Монахов).

Педагогічна технологія – це системний метод створення, застосування і визначення усього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів в їх взаємодії, що створить своїм завданням оптимізацію форм навчання (ЮНЕСКО).

Педагогічна технологія означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічної мети (М.В. Кралін).

Педагогічна технологія – це створення адекватно до потреб і можливостей особистості і суспільства теоретично обґрунтована навчально-виховна система соціалізації, особистісного і професійного розвитку і саморозвитку людини в освітній установі, яка, внаслідок упорядкованих професійних дій педагога при оптимальності ресурсів і зусиль всіх учасників освітнього процесу, гарантовано забезпечує ефективну реалізацію свідомо визначеної освітньої мети та можливість оптимального відтворення процесу на рівні, який відповідає рівню педагогічної майстерності педагога. (С.О. Сисоєва).

Keywords: educational technologies, educational technologies, pedagogical technologies, pedagogical technique, technology of problem education.

**3. Методичні рекомендації до виконання практичної
та самостійної робіт**

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи та методика педагогічних досліджень	2
2	Педагогічна культура викладача ВНЗ	2
3	Сучасні технології навчання	2

МОДУЛЬ 1. Загальні основи педагогіки вищої школи.

Практичне заняття №1

ТЕМА: МЕТОДИ ТА МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Основні поняття: педагогічне дослідження, мета, об'єкт, предмет, гіпотеза, задачі дослідження, методологія, методика, методи дослідження.

Міжпредметні зв'язки: Загальна педагогіка. Розділ: "Методи педагогічних досліджень". Загальна психологія. Розділ: "Методи психологічного дослідження". Соціологія. Розділ: Теорія і практика конкретно-соціологічних досліджень. Основи наукових досліджень.

Форма проведення заняття

1. Дискусія.
2. Евристична бесіда.

3. Письмова робота.

Завдання 1. Підготувати відповіді на питання (усно):

1. Сутність поняття “педагогічне дослідження”. Етапи педагогічного дослідження.
2. Сутність та взаємозв’язок понять методологія, метод, методика дослідження.
3. Різні підходи до класифікації методів дослідження.
4. Характеристика емпіричних методів дослідження.
5. Характеристика теоретичних методів дослідження.
6. Методи кількісної обробки результатів дослідження.

Завдання 2. Підготувати відповіді на питання тесту (письмово):

Тест 1.

1. Педагогічне дослідження – це:

- а) система цілеспрямованої взаємодії викладача і студента, спрямована на формування суспільних і особистісних рис;
- б) цілеспрямований пошук шляхів удосконалення педагогічного процесу з використанням наукового апарату;
- в) способи з допомогою яких вивчаються різноманітні сторони виховання, освіти і навчання.

2. Методи науково-педагогічного дослідження поділяються на такі дві великі групи:

- а) загальнонаукові та конкретно-наукові;
- б) загальнонаукові та емпіричні;
- в) конкретно-наукові та теоретичні.

3. Об’єкт педагогічного дослідження:

- а) пошук шляхів удосконалення педагогічного процесу;
- б) педагогічні явища, факти, з яких складається педагогічний процес;
- в) якість знань, умінь і навичок.

4. З перерахованих видів експерименту знайдіть зайвий:

- а) природний;
- б) лабораторний;

- в) закріплюючий;
- г) констатуєчий;
- д) пошуковий;
- е) формуючий.

Тест 2.

I рівень

1. Вкажіть, чи правильне твердження:

Педагогіка вищої школи – це наука про педагогічний процес, що забезпечує розвиток особистості студента у системі вищої школи.

а) так; б) ні.

2. Ким введено поняття “ педагогічна система” в педагогіку?

а) Кузьміною; б) Галузинським; в) Сухомлинським.

3. Що означає поняття “система”?

а) це функціональна структура, діяльність якої підпорядкована певній меті;

б) це комплекс теоретичних і практичних наук про навчання, виховання і освіти як цілеспрямовані процеси.

4. Принципи – це ...

а) вихідні положення будь-якої системи;

б) система критичних поглядів на реальну дійсність.

5. Категорії педагогіки вищої школи поділяються на...

а) два види: методологічні, педагогічні;

б) на три види: методологічні, процесуальні, суттєві.

6. Об'єктом педагогіки вищої школи є :

а) різні ВНЗ, які не обов'язково мають один адміністративний центр;

б) система вищої освіти і педагогічні процеси в ній.

7. Вищий заклад освіти або структурний підрозділ університету, академії, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів з певної галузі наук:

а) технікум;

б) коледж;

в) інститут.

8. Слово “гуманний“ в перекладі означає:

а) демократичний;

б) людяний;

9. Цілеспрямована, систематична діяльність щодо власного самовдосконалення, називається:

а) перевиховання;

б) самовиховання;

в) виховання;

II рівень

1. Дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів є:

а) завданням педагогіки вищої школи;

б) метою педагогіки вищої школи.

2. Продовжити думку

“Як мистецтво педагогіка вищої школи вимагає”

3. Компонентами системи освіти в Україні є:

а) система вищої освіти, система середньо спеціальної освіти, система загально середньої освіти;

б) система дошкільного виховання, система середньої загальної освіти, система професійно-технічної освіти, система позашкільної освіти, виховання, система вищої освіти, аспірантура, докторантура, самоосвіта.

4. Одне із завдань педагогіки вищої школи:

“Розкриття педагогічних закономірностей формування ... як майбутніх фахівців”

5. Вставте _____ потрібні слова:

“Як практична наука педагогіка вищої школи вказує на застосування теоретичних положень,, у практичній діяльності педагогічних працівників”

6. До якого виду категорій належить науковий опис реальної педагогічної діяльності?

а) методологічні;

б) суттєві;

в) процесуальні.

7. Як називається навчально-пізнавальна діяльність студента, що виражається в розумових, мовних, сенсомоторних діях?

а) викладання;

б) учіння.

8. В якій статті Закону “Про освіту” декларується право на створення умов для навчання за кордоном?

а) ст. 40;

б) ст. 41;

в) ст. 42.

9. Яким державним документом визначені в Україні мета, структура, типи вищих навчальних закладів:

а) Законом України “Про освіту”;

б) Указом президента України “Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні”.

Творче завдання(письмово)

1. Зробити порівняльний аналіз функцій вищого і середнього навчального закладу.

2. Відобразити схематично структуру педагогічної системи освіти.

Практичне заняття №2.

ТЕМА: ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.

Основні поняття: культура, педагогічна культура, духовна культура, професійна культура, педагогічна майстерність, культура спілкування, мовленнєва культура, педагогічна техніка.

Міжпредметні зв'язки: Загальна педагогіка. Розділи: Педагогічна професія у сучасному суспільстві. Самовиховання та самоосвіта в системі підготовки майбутнього вчителя. Основи педагогічної майстерності. Розділи: Майстерність організації педагогічної взаємодії у навчанні. Майстерність педагогічного спілкування. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці. Філософія. Розділ: Проблеми духу. Соціологія. Розділ: Соціологія культури. Культурологія. Розділ: Культура на порозі ХХІ століття

Форми проведення заняття.

1. Дискусія.
2. Евристична бесіда.
3. Письмова робота.

Завдання 1. Підготувати відповіді на питання (усно):

1. Роль і значення культури освітян у становленні демократичної держави.
2. Сутність поняття “культура” у філософському і педагогічному аспектах.
3. Основні компоненти педагогічної культури.
4. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача вищого навчального закладу.

Завдання 2. Дати відповідь на питання (письмово):

1. <i>Найдіть відповідності:</i>	
а) У формуванні особистості вчителя є два головні аспекти - б) Вища школа є- в) Педагогічна культура має дві форми: г) Педагогічна техніка - д) Професійно-педагогічне спілкування. е) Рівні спілкування.	а) Статичну і динамічну. б) Культура зовнішнього вигляду, культура мовного спілкування. в) Примітивний, діловий, особистісний. г) Система прийомів органічної соціально-психологічної взаємодії педагогів і вихованців. д) Інститутом відтворення і передачі культури. е) Професійний і культурний.

2. Заповніть пропущені педагогічні поняття:

- а) ...визнання цінності людини як особистості, її права на вільний розвиток і вияв своїх здібностей;
- б) мета виховання ...- самовираження і повна самореалізація студента як суб'єкта виховання;
- в) ...- педагогічно грамотне спілкування в складних педагогічних ситуаціях, вміння керувати своїми почуттями.

3. Продовжити педагогічне визначення:

- а) „Обробка“, „опрацювання“ людиною чогось природного називається ...;
- б) наявний рівень, яких забезпечує подальший розвиток педагогічної культури називається...;
- в) науковий світогляд, наукова ерудиція, педагогічна майстерність – це

Завдання 3. Дати відповідь на питання тесту (письмово):

I Варіант.

1. Педагогічна взаємодія педагога з учнями, батьками, колегами, спрямована на встановлення сприятливого психологічного клімату, психологічну адаптацію діяльності і стосунків – це

2. Етапи комунікації (В.А.Кан-Калік):

-
-
-
-

3. Стиль спілкування, який характеризується браком стійкої педагогічної позиції проявляється у неутручанні, низькому рівні вимог, формальному розв'язанні проблем.

4. Позиція викладача у спілкуванні, яка на сучасному розвитку вищої освіти в Україні вважається найоптимальнішою (правильну відповідь підкреслити):

- позиція батька у спілкуванні;
- позиція дорослого у спілкуванні;

позиція дитини у спілкуванні.

5. Охарактеризувати психологічний портрет особистісно орієнтованого вчителя.

II Варіант

1. Мимовільне пристосування людиною свого тіла для впливу на зовнішній об'єкт, щоб підпорядкувати його своїм потребам – це... .

2. Основні вимоги до діалогу:

.....

.....

.....

.....

3. Стиль спілкування, при якому співрозмовник розглядається як пасивний виконавець і йому фактично відмовлено у праві на самостійність та ініціативу.

4. Прибудова властива людям зі слабким характером, соціальною незахищеністю, що просить(правильну відповідь підкреслити):

прибудова знизу;

прибудова зверху;

прибудова поряд.

5. Основні правила оптимізації взаємодії викладача з вихованцями.

Практичне заняття №3

ТЕМА: НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ.

Основні поняття: науково-дослідна діяльність студентів, готовність до науково-дослідної діяльності, магістерська робота, реферат, тези, стаття.

Міжпредметні зв'язки: Філософія. Розділ: Пізнання як творчість. Загальна педагогіка. Розділи: Методи науково-педагогічного дослідження. Методика організації науково-дослідної діяльності студентів.

Форми проведення заняття

1. Дискусія.

2. Евристична бесіда.
3. Письмова робота (педагогічний диктант, тест).

Завдання 1. Підготувати відповіді на питання (усно):

1. Науково-дослідницька діяльність студентів магістратури.
2. Готовність студентів до науково-дослідної роботи. Рівні готовності.
3. Теоретичні і емпіричні дослідження.
4. Форми викладу результатів педагогічних досліджень.

Завдання 2. Педагогічний диктант(письмово):

Продовжити речення:

- 1) система інтелектуально-творчих якостей особистості, які сприяють успіху у творчій діяльності ...
- 2) здатність продукувати нові ідеї, гіпотези, способи вираження проблемних задач ...
- 3) пряме бачення суті речей, знаходження правильного вирішення проблеми без усвідомлення шляхів і способів досягнення ...
- 4) самостійне створення нових образів, які реалізуються в оригінальних і цінних результатах діяльності ...
- 5) альтернативність, здатність запропонувати декілька підходів до розв'язання задачі та міняти їх, бачити проблеми, об'єкти в різних ракурсах.
- 6) своєрідність якостей розуму, способу розумової діяльності, здатність створювати думки, що відрізняються від загально прийнятих поглядів ...
- 7) інтегральний пізнавально-мотиваційний показник рівня розвитку творчої особистості, що базується на інтелектуальній ініціативі ...
- 8) продовження розумової діяльності за межами заданої ситуації, що не обумовлена ні практичними потребами, ні негативною оцінкою роботи ...
- 9) спеціальні і загальнонаукові знання, які слугують методологічною основою до організації та проведення дослідження, загальнонаукові, дослідницькі вміння ...

Завдання 3. Підготувати відповіді на питання тесту (письмово):

1. Науково-дослідна робота магістрантів спрямована на розвиток у майбутніх педагогів і науковців нахилів до пошукової, дослідницької діяльності і до:

а) репродуктивного розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах, а також на формування умінь і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних питань навчання і виховання;

б) творчого розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах;

в) творчого розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах, а також на формування умінь і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних і теоретичних питань навчання і виховання;

г) творчого розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах, а також на формування умінь застосування дослідницьких методів для розв'язання теоретичних питань навчання.

2. Тези – це:

а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;

б) стислі, лаконічно сформульовані основні положення доповіді, повідомлення тощо, що включають виклад основних думок праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини;

в) доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи з висвітленням не лише відповідної наукової інформації, а й показом свого ставлення до неї.

3. Есе – це:

а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;

б) доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи з висвітленням не лише відповідної наукової інформації, а й показом свого ставлення до неї;

в) стислі, лаконічно сформульовані основні положення доповіді, повідомлення тощо, що включають виклад основних думок праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини.

4. Стаття – це:

а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;

б) кваліфікаційний науково-практичний доробок, що містить математично обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, наукові положення і свідчить про спроможність студента самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань;

в) науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми, де присутнє висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним їх осмисленням.

5. Реферат – це:

а) доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи з висвітленням не лише відповідної наукової інформації, а й показом свого ставлення до неї;

б) науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми, де присутнє висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним їх осмисленням;

в) кваліфікаційний науково-практичний доробок, що містить математично обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, наукові положення і свідчить про спроможність студента самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань.

6. Магістерська робота – це:

- а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;
- б) кваліфікаційний науково-практичний доробок, що містить математично обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, наукові положення і свідчить про спроможність студента самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань;
- в) науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми, де присутнє висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним їх осмисленням.

Контрольні тести до модуля.

Виберіть з наступних тверджень правильні:

1. Індуктивна логіка передбачає формування тези на основі аналізу відомого загального положення.
2. Гіпотезу можна будувати, виходячи з очевидних істин.
3. Гіпотеза виникає в свідомості дослідника спонтанно.
4. Констатуючий (діагностичний) експеримент спрямований на вивчення педагогічно явища в умовах дії існуючого складу факторів, тобто тих, які були визначені до експерименту і не змінювались.
5. Індукція виявляє окреме як загальне, а дедукція виводить окреме із загального.
6. В уявному експерименті виділяються два етапи: формування уявної моделі експерименту та прогнозування, аналіз можливих експериментальних результатів.
7. За способом проведення вирізняються такі види спостережень: безпосереднє та опосередковане; причетне та непричетне.
8. Структура анкети складається з трьох частин: вступної, основної, демографічної ("паспортички").
9. Є три основні категорії тестів: тести успішності, тести здібностей та індивідуальні тести.

10. Метод класифікації у наукових дослідженнях дає можливість упорядкувати та класифікувати педагогічні явища на основі їх не типовості.
11. Існує два види абстракції: узагальнююча та типізуюча.
12. Аналіз і синтез – це два методи наукового пізнання, що не існують ізольовано один від одного.
13. Модель – це штучна система, яка відображає з певною точністю властивості об'єкта, що досліджується.
14. Аналіз – це уявне або фактичне розкладання цілого на частини, синтез, відновлення цілісності розглядуваного предмета в усьому розмаїтті його виявлення.
15. Основними критеріями, що характеризують сутність і зміст передового педагогічного досвіду, є новизна, результативність, актуальність, перспективність та стабільність.
16. Граничним випадком абстрагування є конкретизація.
17. Під концепцією розуміється система взаємопов'язаних наукових положень, котрі використовує дослідник для досягнення потрібного результату.
18. Поняття "наукова проблема" і "наукова задача" тотожні.
19. Науково-педагогічне дослідження повинно включати не лише якісний аналіз явищ, що вивчаються, а й кількісний вимір отриманих експериментальних результатів.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи	8
2	Методи та методика педагогічних досліджень	8
3	Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу	8
4	Педагогічна культура викладача ВНЗ	6
5	Студент як суб'єкт педагогічної діяльності	6
6	Методика організації виховної роботи у ВНЗ	8
7	Дидактика, основні категорії закономірності та принципи. Форми та методи навчання у вищій школі	8
8	Сучасні технології навчання	12
9	Контроль та облік знань, умінь, навичок студентів у вищих закладах освіти	8
10	Науково-дослідна діяльність студентів магістратури	10
	Разом	82

***Питання для проміжного та підсумкового контролю знань
здобувачів вищої освіти***

Модульна контрольна робота №1

1. Методологічні категорії педагогіки вищої школи
2. Процесуальні категорії
3. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу
4. Функції викладача ВНЗ
5. Професіоналізм викладача вищої школи як інтегрована якість
6. Суперечності, що притаманні студентському віку
7. Студент як суб'єкт педагогічної діяльності
8. Специфіка виховної роботи у ВНЗ
9. Основні напрями виховної роботи у ВНЗ
10. Робота студентського самоврядування

Модульна контрольна робота №2

1. Форми та методи навчання у вищій школі
2. Основні категорії, закономірності та принципи дидактики вищої школи

3. Проблеми дидактики вищої школи
4. Сучасні технології навчання
5. Необхідність контролю і оцінки знань студентів
6. Функції контролю знань
7. Принципи організації контролю
8. Види та форми перевірки ЗУН студентів
9. Науково-дослідна діяльність студентів
10. Критерії оцінювання науково-дослідної діяльності студентів

Питання до заліку

1. Методологічні категорії педагогіки вищої школи
2. Процесуальні категорії
3. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу
4. Функції викладача ВНЗ
5. Професіоналізм викладача вищої школи як інтегрована якість
6. Суперечності, що притаманні студентському віку
7. Студент як суб'єкт педагогічної діяльності
8. Специфіка виховної роботи у ВНЗ
9. Основні напрями виховної роботи у ВНЗ
10. Робота студентського самоврядування
11. Форми та методи навчання у вищій школі
12. Основні категорії, закономірності та принципи дидактики вищої школи
13. Проблеми дидактики вищої школи
14. Сучасні технології навчання

15. Необхідність контролю і оцінки знань студентів
16. Функції контролю знань
17. Принципи організації контролю
18. Види та форми перевірки ЗУН студентів
19. Науково-дослідна діяльність студентів
20. Критерії оцінювання науково-дослідної діяльності студентів

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60-100
6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	

35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко А. М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації / А. М. Бойко. – К. : ІЗМН, 1996. – 232 с.
2. Бойко А. М. Парадигмальні напрями виховання: варіанти вибору / А. М. Бойко // Рідна школа. - 2001. - № 3. – С. 7-10.
3. Вергасов В. М. Проблемное обучение в высшей школе / В. М. Вергасов. – К. : Вища школа, 1979. – 216 с.
4. Вернадский В. И. Начало и вечность жизни / В. И. Вернадский. – М. : Советская Россия, 1989. – 702 с.
5. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за ред. В. Г. Кременя ; автор. колектив : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук [та ін.]. – Тернопіль : Навчальна книга ; Богдан, 2004. – 384 с.
6. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский ; под ред. В. В. Давыдова. – М. : Педагогика, 1991. – 480 с.
7. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.
8. Про вищу освіту : закон України від 01.07.2017 № 1556-VII / Верховна Рада України. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
9. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти. – К. : Райдуга, 1994.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Методичні рекомендації

Укладач: **Гула** Лариса Вікторівна

Формат 60 x 84 1/16. Умовн. друк. арк. 2,6.

Тираж 20 прим. Зам. №.....

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.
54010 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490
від 20.02.2013р.